

BIBLIOGRAFIA LUL·LÍSTICA

I. EDICIONS, ANTOLOGIES I TRADUCCIONS D'OBRES LUL·LIANES

1) aa. vv., *Interpretant Ramon Llull, l'amic i l'amat* (Palma: Presidència de les Illes Balears, 2010), 167 pp.

Catàleg de l'exposició homònima, en què 66 artistes balears fan una versió plàstica d'un versicle del «Llibre d'amic e amat». Es reproduïx el text dels versicles en la versió en català modern de Llull, Ramon, «Llibre d'amic i amat», trad. Joan Gelabert, «Clàssics del Gall» 1 (Pollença: El Gall Editor, 2004), 161 pp.

2) *Da Raimondo Lullo a Nicola Eimeric: Storia di una falsificazione testuale e dottrinale*, Sara Muzzi (ed.); pres. Luis Francisco Ladaria Ferrer; pr. José Antonio Merino, Medioevo 20 (Roma: Antonianum, 2010), 218 pp.

Conté un fragment en català, llatí i italià del *Desconhort* (III.22), pp. 38-40. Ressenyat a continuació.

3) Hauf, Albert, «Les veus del temps. Llull o l'estètica compromesa. Comentari a uns textos lul·lians antològats», *Temes mallorquins*, Biblioteca Miquel dels Sants Oliver 38 (Palma/Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010), pp. 19-52.

Conté fragments comentats del *Romanç d'Evast e Blaquerna* (II.A.19), el «Llibre d'amic e amat» (II.A.19e) i el *Llibre de les bèsties* (II.B.15a) pp. 45-51.

Reimpressió d'un treball ressenyat a SL 43 (2003), 192.

4) Llull, Ramon, *Cartea Păgânului și a celor Trei Înțelepți*, trad. Jana Balaciuc Matei; pr. Armand Puig i Tàrrach, Biblioteca de Cultură Catalana (Bucarest: Editura Meronia, 2010).

Conté una traducció romanesa del *Llibre del gentil e dels tres savis* (II.A.9)

5) Llull, Ramon, *Doctrina pueril. Was Kinder wissen müssen*, trad. Elisenda Padrós Wolff; intr. Joan Santanach i Suñol (Barcelona: Barcino - Berlín: Lit Verlag, 2010).

Conté una traducció alemanya de la *Doctrina pueril* (II.A.6) amb una introducció divulgativa.

6) Llull, Ramon, *Llibre d'amic e amat*, intr. Francesc Torralba Roselló (Barcelona: Blanquerna-Universitat Ramon Llull, 2009).

Reprodueix el text de Llull, Ramon, *Llibre d'amic e amat. Llibre d'Ave Maria*, Marçal Olivar (ed.); intr. Salvador Galmés, ENC A-14 (Barcelona: Barcino, 1927; reimpr. 1985), 159 pp.

7) Llull, Ramon, *Raimundi Lulli Opera Latina, Tomus XXXIII, 7-9. Annis 1274-1276 composta*, Jaume Medina (ed.), Corpus Christianorum, Continuatio Mediaevalis CCXV (Turnhout: Brepols, 2009), xx + 613 pp.

Conté edicions de les versions llatines de la *Doctrina pueril* (II.A.6) i de les *Oracions e contemplacions de l'enteniment* (II.A.7).

Ressenyat a continuació.

8) Lulle, Raymond, *Le Livre de l'intention*, trad. Patrick Gifreu (Perpinyà: Éditions de la Merci, 2010), 162 pp.

Conté una traducció francesa del *Llibre d'intenció* (II.A.17).

Ressenyat a continuació.

9) Lulle, Raymond, *Le livre des mille proverbes*, trad. Patrick Gifreu (Perpinyà: Éditions de la Merci, 2008).

Conté una traducció francesa dels *Mil proverbis* (III.53).

Ressenyat a continuació.

10) Perarnau i Espelt, Josep, «Troballa d'un full amb text llatí d'un capítol del *Llibre de contemplació*, de Llull per a la Maguntina?», *ATCA* 28 (2009), pp. 615-622.

Descripció i transcripció d'un full manuscrit trobat a l'interior del còdex Munic SB, Clm. 10518 que reproduïx el text llatí del *Llibre de contemplació* corresponent a la rúbrica que encapçala el f. 93r del dit manuscrit. El text del full trobat es transcriu acarat, a quatre columnes, amb l'original català del ms. A. 268 Inf. de la Biblioteca Ambrosiana de Milà, la còpia del ms. Clm. 10518 i la còpia de l'edició moguntina, vol. IX.

II. ESTUDIS LUL·LÍSTICS

11) Amengual i Batle, Josep, «Interpretant Ramon Llull», *Interpretant Ramon Llull, l'amic i l'amat* (Palma: Presidència de les Illes Balears, 2010), pp. 12-13.

Panorama del lul·lisme mallorquí des dels orígens a l'actualitat.

12) Amengual i Bunyola, Guillem Alexandre, «No't do per conseyl, fil, que aprenes dret civil»: el tractament del dret com a tècnica i professió a la *Doctrina pueril*, *Randa* 65 [Miscel·lània Gabriel Llompart, 5] (2010), pp. 55-63.

Ressenyat a continuació.

13) Badia, Lola, Joan Santanach i Albert Soler, «Els manuscrits lul·lians de primera generació als inicis de la *scripta* librària catalana», *Translatar i transferir: la transmissió dels textos i el saber (1200-1500)*, Anna Alberni, Lola Badia i Lluís Cabré (ed.) (Santa Coloma de Queralt: Obrador Edèndum, 2010), pp. 61-90.

Ressenyat a continuació.

14) Badia, Lola, «Ramon Llull i la societat del segle XIII: entre la censura i la reforma "artística"», *Utopies i alternatives de vida a l'Edat Mitjana. XII Curs d'Estiu Comtat d'Urgell*, Flocel Sabaté (ed.) (Lleida: Pagès editors, 2009), pp. 205-214.

Descripció didàctica de l'actitud crítica de Llull davant de la societat contemporània a través d'exemples literaris. Ràpida presentació de la dimensió moral del programa de Ramon en els termes de l'Art.

15) Barenstein, Julián, «Deus est ens deificans. La regla C: *definitio et demonstratio* en la última versión del Ars de Ramón Llull», *Actas de la VII Jornadas de Investigación en Filosofía para profesores, graduados y alumnos. 10, 11 y 12 de noviembre de 2008* (2008).

Ressenyat a continuació.

16) Batalla, Josep, «Die lullische Ars als philosophische Theologie», *Jahrbuch für Religionsphilosophie* 9 (2010), pp. 129-158.

Ressenyat a continuació.

17) Batalla, Josep, «L'art lul·liana com a teologia filosòfica», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 15 (2010), pp. 321-344.

L'article defensa que l'Art lul·liana és un sistema de teologia filosòfica, i crítica l'intent de reduir l'Art a una proposta purament epistemològica elaborada per Llull amb la finalitat de corregir els defectes inherents a la teoria aristotèlica de la ciència. Vegeu el número anterior.

18) Bonner, Anthony, «Ramon Llull in 1308: Prison, Shipwreck, Art, and Logic», *1308. Eine Topographie historischer Gleichzeitigkeit*, Miscellanea Mediaevalia 35 (2010), pp. 609-628.

Ressenyat a continuació.

19) Bronchal Monge, Josep Lluís, «Llibre d'Amic i Amat, de Ramon Llull», *Llengua nacional* 70 (2010), pp. 18-20.

Breu presentació de l'obra.

20) Butinyà, Júlia, «El *Libre de les bèsties* de Llull y el comportamiento político», *El pensamiento político en la Edad Media*, pres. Pedro Roche Arnas (Madrid: Fundación Ramon Areces, 2010), pp. 321-332.

Ressenyat a continuació.

21) Butiñá, Julia, «El marc del *Libre de contemplació* i Boccaccio», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 14 (2008-2009), pp. 233-252.

Postula Llull com un dels primers usuaris, en l'àmbit romànic, del marc literari (ja sigui com a pròleg-dedicatòria o com a epíleg-capítol final diferenciat) per presentar les seves obres de caràcter literari, molt abans que el procediment fos consolidat pels humanistes.

22) Cañellas, M., «La Iglesia limpia la imagen de Ramon Llull y reconoce las injurias del inquisidor Eimeric», *Diario de Mallorca* (2011, 1 de febrer), pp. 47.

Article de diari que resumeix els treballs de Perarnau i altres que mostren que les acusacions d'heretgia de l'inquisidor Eimeric es basen en textos de Llull descontextualitzats, malinterpretats, o fins i tot falsificats. Això permetrà a l'Església confirmar el culte al beat, i eventualment posar en marxa el procés de canonització.

23) Chimento, Francesca E., «Il *Felix* e la teoria politica di Raimondo Lullo: spunti di riflessione», *El pensamiento político en la Edad Media*, pres. Pedro Roche Arnas (Madrid: Fundación Ramon Areces, 2010), pp. 391-402.

Exposició sintètica dels principis bàsics de la reflexió lul·liana sobre el problema de la política, a partir d'algunes definicions que es troben en l'*Arbor Scientiae* i els *exempla* de rerefons polític que hi ha al *Fèlix*.

24) Cifuentes i Comamala, Lluís, «Bibliografia de Josep Perarnau i Espelt», *Llengua & Literatura* 21 (2010), pp. 325-352; Llull 329-333.

Bibliografia completa de Josep Perarnau compilada en ocasió de la concessió del doctorat honoris causa per la Universitat de Barcelona de 2009.

25) Costa, Ricardo da i Danielle Werneck Nunes, «As funções sociais e políticas do bom cavaleiro no *Livro da Ordem de Cavalaria* (c. 1279-1283) de Ramon Llull (1232-1316)», *Mirabilia* 5 (2005).

Presentació didàctica de la ideologia política i militar el *Llibre de l'orde de cavalleria* a través de cites bibliogràfiques.

26) Costa, Ricardo da i Tatyana Nunes Lemos, «Cum ferro, fogo e argumentação: Cruzada, Conversão e a Teoria dos Dois Gládios na filosofia de Ramon Llull», *Mirabilia* 10 (2010).

Anàlisi de les propostes de creuada i la teoria de les dues espases en diverses obres lul·lianes.

27) Costa, Ricardo da, «A Eternidade de Deus na filosofia de Ramon Llull (1232-1316)», *Revista Dominicana de Teologia* V /10 (2010), pp. 103-118.

Una anàlisi del concepte d'eternitat basada en el *Llibre de meravelles*, *Arbre de ciència*, *Liber quid debet homo de Deo credere*, *Ars brevis*, *Liber correlativum*, *Liber natalis* i el *Liber de civitate mundi*.

28) Costa, Ricardo da, «A Morte e as Representações do Além na Idade Média: *Inferno e Paraíso* na *Doutrina para crianças* (c. 1275) de Ramon Llull», *A Arte de Morrer. Visões Plurais*, Franklin Santana Santos (ed.), 3, 1 (Bragança Paulista, São Paulo: Editora Comenius, 2010), pp. 118-134.

Repàs de diversos aspectes relatius a la comprensió de la mort i del més enllà durant els segles medievals. Les explicacions sobre l'infern i el paradís presents en els capítols 99 i 100 de la *Doctrina pueril*, alhora que aprofiten diversos estímuls propis del context en què Llull escriu, tenen present el destinatari infantil de l'obra.

29) Costa, Ricardo da, «O que é, de que é feita e porque existe? Definições lulianas no *Livro da Alma Racional* (1296)», *Mirabilia* 5 (2005).

Anàlisi d'aquesta obra de Llull que centra l'atenció en les respostes que dóna a les tres qüestions fonamentals sobre l'existència de l'ànima racional, les quals volen demostrar que l'ànima és un reflex de la Santíssima Trinitat.

30) Crisciani, Chiara, «Alchimia e potere: presenze francescane (secoli XIII-XIV)», *I Francescani e la politica. Atti del Convegno internazionale di studio, Palermo 3-7 Dicembre 2002*, Alessandro Musco (ed.), Biblioteca Franciscana I (Palermo: Officina di Studi Medievali, 2007), pp. 223-235.

Ressenyat a continuació.

31) Cruz Palma, Óscar de la, «Raymundus Lullus contra Sarracenos: el islam en la obra (latina) de Ramón Lull», *Cahiers d'Études Hispaniques Medievales* 28 (2005), pp. 253-266.

Ressenyat a continuació.

32) Domínguez Reboiras, Fernando, «Causa, finis et quies huius mundi: el discurso cristológico de Raimundo Lulio en Messina», *Francescanesimo e cultura nella provincia di Messina. Atti del Convegno di studio*, Carolina Miceli i Agostina Passantino (ed.), Franciscana 27 (Palerm: Biblioteca Franciscana-Officina di Studi Medievali, 2009), pp. 95-123.

Ressenyat a continuació.

33) Domínguez Reboiras, Fernando, «Algunas reflexiones sobre el trasfondo geopolítico del pensamiento luliano», *El pensamiento político en la Edad Media*, pres. Pedro Roche Arnas (Madrid: Fundación Ramon Areces, 2010), pp. 403-418.

Ressenyat a continuació.

34) Domínguez Reboiras, Fernando, «La recepción del pensamiento luliano en la península ibérica hasta el siglo XIX. Un intento de síntesis», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 15 (2010), pp. 361-385.

Ressenyat a continuació.

35) Domínguez Reboiras, Fernando, «Las relaciones de Ramon Llull con la corte siciliana», *I Francescani e la politica. Atti del Convegno internazionale di studio, Palermo 3-7 Dicembre 2002*, Alessandro Musco (ed.), Biblioteca Franciscana I (Palerm: Officina di Studi Medievali, 2007), pp. 365-386.

Ressenyat a continuació.

36) Echauz, Pau, «Ramon Llull, de hereje nada», *La Vanguardia* (2011, 30 gener).

Article de diari que resumeix els treballs de Perarnau i altres que mostren que les acusacions d'heretgia de l'inquisidor Eimeric es basen en textos de Llull descontextualitzats, malinterpretats, o fins i tot falsificats. Això permetrà a l'Església confirmar el culte al beat, i eventualment posar en marxa el procés de canonització.

37) Ensenyat Pujol, Gabriel, «Entorn de la recepció de la cultura humanística a Mallorca», *eHumanista* 13 (2009), pp. 1-13.

L'autor repassa les vies d'entrada de la cultura humanística a Mallorca durant els segles XV i XVI: la presència de mallorquins a la cort del Magnànim, d'estudiants a les facultats italianes, i d'eclesiàstics i mercaders a Itàlia. Es descriuen els efectes que els nous corrents tingueren sobre el lul·lisme, i breument sobre l'onomàstica illenca i algunes mostres artístiques.

38) Fiorentino, Francesco, «Predestinazione e prescienza nelle opere latine di Raimondo Lullo», *Frate Francesco* 72 (2006), pp. 91-129.

Ressenyat a continuació.

39) Francalanci, Leonardo, «Humanism and lullism in fifteenth-century Majorca: new information on the case of Arnau Descós», *Humanism and Christian Letters in Early Modern Iberia (1480-1630)*, Barry Taylor i Alejandro Coroleu (ed.) (Newcastle upon Tyne, 2010), pp. 93-103.

Ressenyat a continuació.

40) Freedman, Paul, «El món polític i social de Ramon Llull», *L'Avenç* 336 (2008, juny), pp. 24-40.

Aquest article explora el context polític i social en què té lloc la trajectòria vital de Ramon Llull (Palma, 1232/1233 - 1315/1316), la societat catalana i mediterrània en què va formar les seves idees i on va maldar per dur-les a terme.

41) Fullana Puigserver, Pere, «El puig de Randa: l'Amat il·lumina l'Amic», *Interpretant Ramon Llull, l'amic i l'amat* (Palma: Presidència de les Illes Balears, 2010), pp. 14-15.

Presentació de l'exposició.

42) Galimberti, Niccolò, «De componendis cyfris di Leon Battista Alberti tra crittologia e tipografia», *Subiaco, la culla della stampa. Atti dei Convegni*

Abbazia di Santa Scolastica 2006-2007 (Subiaco: Iter Edizioni, 2010), pp. 167-239.

Estudia la relació entre la criptologia albertiana i la introducció contemporània a Itàlia del sistema d'impremta de Gutenberg basat en l'ús de tipus mòbils. Cita la quarta figura de l'Art ternària lul·liana com a possible font de les rodes concèntriques del mètode d'Alberti.

43) Gómez, Jesús, «El diálogo medieval y el *Llibre d'amic e amat* de Llull», *Revista de Literatura Medieval* 16 (2004), pp. 41-62.

L'estudi del diàleg resulta poc fiable des del moment que l'autor del treball no utilitza l'edició crítica del text de Llull pres en consideració.

44) Hames, Harvey J., «It Takes Three to Tango: Ramon Llull, Solomon ibn Adret and Alfonso of Valladolid Debate the Trinity», *Medieval Encounters* 15 (2009), pp. 199-224.

Ressenyat a continuació.

45) Hames, Harvey, «*Quia nolunt dimittere credere pro credere, sed credere per intelligere*: Ramon Llull and his Jewish Contemporaries», *Mirabilia* 5 (2005).

Analitza l'ambient intel·lectual en què Llull desenvolupà la seva Art, mostra com Llull pretenia que fos utilitzada i exposa la resposta que Salomó ibn Adret, líder de la comunitat jueva de Catalunya i contemporari de Llull, va donar al repte que Llull va proposar.

46) Hauf, Albert, «Ramon Llull i el *Tirant*», *Temes mallorquins*, Biblioteca Miquel dels Sants Oliver 38 (Palma/Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010), pp. 111-133.

Treball publicat originàriament a *Ramon Llull i el «Tirant»*, pr. Pere-Joan Llabrés, «Publicacions del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca» 17 (Mallorca, 1992) i ressenyat a *SL* 33 (1993), 55, 65.

47) Hauf, Albert, «Sobre l'*Arbor exemplificalis*», *Temes mallorquins*, Biblioteca Miquel dels Sants Oliver 38 (Palma/Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010), pp. 53-110.

Traducció del treball publicat a *Arbor Scientiae: der Baum des Wissens von Ramon Lull. Akten des Internationalen Kongresses aus Anlass des 40-jährigen Jubiläums des Raimundus-Lullus-Instituts der Universität Freiburg i. Br.*, Fernando Domínguez Reboiras, Pere Villalba Varneda i Peter Walter (ed.), «Instru-

menta Patristica et Mediaevalia. Subsidia Lulliana» 1 (Turnhout: Brepols, 2002), pp. 303-342 i ressenyat a *SL* 42 (2002), 69, 89.

48) Kaeuper, Richard W., *Holy warrior: the religious ideology of chivalry* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009), 344 pp.

Estudia la visió medieval de la cavalleria expressada tant en els tres tractats més coneguts, els de Guillaume le Maréchal, Geoffroi de Charny i Llull, i també en el *roman courtois* des de Chrétien de Troyes fins a la *Morte d'Arthur* de Malory. De l'obra lul·liana destaca el seu caràcter religiós sense ser clerical, i diu que va ser «the most popular book on chivalry in the Middle Ages».

49) La Rosa, Luigi, «Commento di Raimondo Lullo alle preghiere del *Pater* e dell' *Ave Maria*», *Itinerarium* 28 (2004), pp. 229-235.

Un comentari sobre els dos capítols assenyalats del «L'Art de contemplació» del final de *Blaquerna*.

50) La Rosa, Luigi, «Raimondo Lullo, “procuratore degli infedeli” e maestro di vita cristiana», *Itinerarium* 28 (2004), pp. 157-180.

Dopo una breve introduzione biografica, il prof. La Rosa prende spunto dal *Liber clericorum* e dal *Libre de l'ordre de cavalleria* per analizzare alcuni aspetti catechetici dell'*opus* lulliano indirizzati agli adulti. Il confronto delle opere è proficuo, anche se le citazioni dal *Libre de l'ordre de cavalleria* sono tratte dalla traduzione castigliana di M. Batllori, mentre le altre sono tradotte in italiano. È interessante anche il tentativo di ritrovare l'applicazione di alcuni dei precetti catechetici studiati nel *Blaquerna*.

51) Lemos, Tatyana Nunes, «O nobre e o “pobre” cavaleiro: duas perspectivas lulianas», *Mirabilia. Revista Eletrônica de História Antiga e Medieval* 8 (2008).

La cavalleria cristiana segons Ramon Llull (*Llibre de contemplació*, cap. CXII; *Llibre de l'orde de cavalleria*).

52) Llorca i Arimany, Albert, *El camino espiritual de Ramon Llull* (Madrid: San Pablo, 2009), pp. 249.

Se centra en la faceta mística i contemplativa de la producció lul·liana amb la voluntat d'extreure'n valors per a l'espiritualitat cristiana actual.

53) Lohr, Charles, «Ramon Lull (1232-1316). The Activity of God and the Hominization of the World», *Philosophers of the Renaissance*, Paul Richard

Blum (ed.); trad. Brian McNeil (Washington, D.C.: The Catholic University of America Press, 2010), pp. 12-22.

Traducció anglesa d'un estudi originàriament publicat en alemany i ressenyat a *SL* 42 (2002), 70, 11-21.

54) López Alcalde, Celia, «El *Liber de anima rationali*, ¿primera obra anti-verroísta de Ramon Llull?», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 15 (2010), pp. 345-359.

Ressenyat a continuació.

55) Luzón Díaz, Rubén, «El funcionamiento de la memoria al *Llibre d'amic e amat*, de Ramon Llull», *Randa* 65 [Miscel·lània Gabriel Llompart, 5] (2010), pp. 29-54.

Identificació de les influències de l'*Ars compendiosa inveniendi veritatem* en el «*Llibre d'amic e amat*», especialment pel que fa al tractament del tema de la memòria. Lectura de diversos versicles a partir de la Figura S de l'Art.

56) Luzón Díaz, Rubén, «El ideal de reforma sociopolítica en el *Llibre d'Evast e Blaqueria*, de Ramon Llull», *El pensamiento político en la Edad Media*, pres. Pedro Roche Arnas (Madrid: Fundación Ramon Areces, 2010), pp. 507-516.

Breu repàs als principals temes socials i polítics que es tracten al *Blaqueria*.

57) Luzón Díaz, Rubén, «Una aproximación a la noción de *exemplum* en la obra luliana, seguida de un breve comentario en los *exempla* del capítulo 62 del *Llibre de meravelles*», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 12 (2006), pp. 253-276.

Ressenyat a continuació.

58) Maíz Chacón, Jorge, «La argumentación filosófica del caballero medieval. El modelo e ideal luliano en el *Libre del Orde de Cavalleria*», *Mirabilia* 5 (2005).

Anàlisi de la influència del pensament lul·lià en la societat de l'època mitjançant l'exemple del seu tractat de cavalleria.

59) Marco Artigas, Miquel, «La pastoreta, Fèlix, el llop i Bernat Metge: a propòsit de l'episodi inicial del *Libre de Meravelles* de Ramon Llull», *Revista de lenguas y literaturas catalana, gallega y vasca* 13 (2007-2008), pp. 219-226.

Compara els dubtes de Fèlix arran de la mort de la pastora amb l'actitud de Metge al *Llibre de Fortuna i Prudència*, remarca l'ús comú d'alguna font (*Lli-*

bre de Job) i conclou que Metge mostra una actitud de revolta i menyspreu respecte a les solucions que la filosofia tradicional donava al problema del mal (amb una possible influència remota de Llull).

60) Medina, Jaume, «Obscuritat i elevació d'entemiment en l'obra de Ramon Llull», *Revista de Lengua y Literaturas Catalana, Gallega y Vasca* 14 (2008-2009), pp. 253-259.

Al *Llibre de meravelles* (cap. XIV) l'ermità defensa la importància de no fer concessions a la facilitat de comprensió del discurs per tal d'exercitar l'enteniment de l'interlocutor. L'autor analitza aquesta posició dins de l'obra lul·liana.

61) Medina, Jaume, «Una introducció a l'obra catalana de Ramon Llull», *Notandum* 20 (2009, maig-agost), pp. 15-26.

En el present treball es fa un recorregut a través de la poesia i de la prosa de Ramon Llull escrites en llengua catalana, tot examinant-ne les particularitats i els diversos intents d'edició al llarg de la història.

62) Muzzi, Sara, «“Stranieri e pellegrini” sulle orme di san Francesco: l'esempio di Raimondo Lullo», *Come stranieri e pellegrini. I Francescani lungo l'itinerario della via del Corridoio Bizantino e della via Amerina*, Viator 10 (Assfs: Porziuncola, 2010), pp. 165-185.

Lo studio divulgativo della dott. Muzzi prende l'avvio dal titolo del convegno tenuto ad Assisi per presentare Llull come *seguace* di Cristo alla maniera di S. Francesco, mostrando le affinità tra la vita del santo assisiense e quella del beato maiorchino. Attraverso questo confronto sono spiegati anche i meccanismi dell'Arte e il suo ruolo unificatore, rimarcando l'importanza del dialogo inter-religioso come mezzo per raggiungere un unico cammino universale al quale dovrebbero partecipare tutti i «pellegrini» di questo mondo.

63) Pardo Pastor, Jordi, «Diálogo inter-religioso 'real ou aparente' durante a Idade Média hispânica: Ramon Llull (1232-1316)», *Mirabilia* 5 (2005).

El treball tracta de l'existència del diàleg interreligiós durant l'Edat Mitjana. Per a presentar l'*status quaestionis* es prenen elements històrics i, sobretot, la figura de Ramon Llull i la seva obra *Llibre del gentil e dels tres savis*.

64) Pardo Pastor, Jordi, «Mahoma y el Anticristo en la obra de Ramon Llull», *Anales del Seminario de Historia de la Filosofía* 22 (2005), pp. 159-175.

L'article defensa que la visió lul·liana de Mahoma i l'islam estan marcades d'una banda per les seves experiències personals i de l'altra per la finalitat

apologètica de la seva obra, que el situa dins de la tradició cristiana de la refutació dels dogmes islàmics.

65) Perarnau i Espelt, Josep, «El Rei Joan I dóna força legal a les còpies del dictamen de la Comissió Ermengol sobre el llibre de Ramon Llull, [*Arbre*] de filosofia d'amor (Barcelona, Arxiu Reial (ACA), Canc. r. 1892, f. 217v)», *ATCA* 28 (2009), pp. 629-633.

Transcripció d'aquest document, ja publicat anteriorment per Antoni Rubió i Lluch en *Documents per l'història de la cultura catalana mig-aval*, 2 vols. (Barcelona, 1908-1921; edició facsímil, Barcelona IEC, 2000). II, 306-307, i comentari que destaca la significació política del document per a la defensa de Ramon Llull.

66) Perarnau i Espelt, Josep, «Lliçó en l'acte de doctorat honoris causa (Universitat de Barcelona, 28 d'abril de 2009)», *ATCA* 28 (2009), pp. 919-929.

Reimpressió del discurs de l'investidura com a doctor honoris causa per la Universitat de Barcelona el 2009. Ressenyat a *SL* 50 (2010), 62, p. 167.

67) Perarnau i Espelt, Josep, «Sette secoli di malintesi su Raimondo Lullo: interpretazioni sbagliate e falsificazioni vere e proprie hanno messo in cattiva luce l'opera del pensatore», *L'Osservatore Romano* CL, n. 258 (2010, 8-9 novembre), p. 4.

Reprodueix gairebé integralment *Da Raimondo Lullo a Nicola Eimeric: Storia di una falsificazione testuale e dottrinale*, Sara Muzzi (ed.); pres. Luis Francisco Ladaria Ferrer; pr. José Antonio Merino, *Medioevo* 20 (Roma: Antonianum, 2010), 218 p.

68) Planas, Rosa, *De Ramon Llull a Francesc Prats (1450?-1503?): un exemple d'evolució del conflicte amb el judaisme*, Publicacions del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca 44 (Mallorca, 2010), 23 pp.

Estudi de l'evolució de les doctrines de Llull referents a la conversió dels jueus i del ressò que tingueren entre els seus seguidors, que acabaren adoptant al s. xv una actitud molt més agressiva. Es pren com a exemple el cas de l'humanista Francesc Prats.

69) Pons Fraga, Josep, «Els diàlegs de l'amic i l'amat, 700 anys després», *Interpretant Ramon Llull, l'amic i l'amat* (Palma: Presidència de les Illes Balears, 2010), pp. 16-18.

Divagacions sobre el «Llibre d'amic e amat».

70) Pons, Damià, «Mateu Obrador, una vida incerta, una obra frustrada», *Miscel·lània Homenatge a Josep Estelrich i Costa*, Monografies santjoaneres 20 (Sant Joan: Col·lectiu Teranyines / Institut d'Estudis Baleàrics, 2009), pp. 373-399.

Ressenyat a continuació.

71) Pons, Damià, «Mateu Obrador, una vida incerta, una obra frustrada», *Trajectes literaris: de Mateu Obrador a Baltasar Porcel* (Palma: Lleonard Muntaner, 2010), pp. 373-399.

Ressenyat a continuació.

72) Pons, Damià, «Ramon Llull, un gegant al mig d'una cultura farcida d'adversitats històriques», *Comunicació. Revista del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca* 124 (2010).

Un breu relat, sobretot dels esforços mallorquins per donar a conèixer l'obra de Llull, començant per Jeroni Rosselló l'any 1859, i passant al s. xx per les ORL, i més tard (i fins al s. xxi) per les NEORL.

73) Puig i Oliver, Jaume de, Josep Perarnau i Espelt, Carme Clausell Nácher, Eva Izquierdo Molinas, Sadurní Martí, Raquel Rojas Fernández, Gemma Avenoza i Lourdes Soriano, «Catàleg dels manuscrits de les obres de Francesc Eiximenis, OFM, conservades en biblioteques públiques», *ATCA* 29 (2010), pp. 9-880.

Ressenyat a continuació.

74) Ramis Barceló, Rafael, «Las oposiciones a la cátedra de Vísperas de Leyes de la Universidad Luliana de Mallorca (1759): cuestiones jurídicas e ideológicas», *Memòries de l'Academia mallorquina d'Estudis Genealògics, Heràldics i Històrics* 20 (2010), pp. 187-198.

Ressenyat a continuació.

75) Ramis Barceló, Rafael, «Pasquines de lulistas y antilulistas en 1750: (Biblioteca Pública de Palma, ms. 1146)», *BSAL* 65 (2009), pp. 285-300.

Ressenyat a continuació.

76) Ramis Barceló, Rafael, «Sobre la denominación histórica de la Universidad de Mallorca: problemas institucionales e ideológicos en torno al lulismo», *Cuadernos del Instituto Antonio de Nebrija* 13/2 (2010), pp. 237-263.

Ressenyat a continuació.

77) Rigobon, Patrizio, «Ancora a proposito della *Consolacio Venetorum et totius gentis desolate* di Ramon Llull», *I Francescani e la politica. Atti del Convegno internazionale di studio, Palermo 3-7 Dicembre 2002*, Alessandro Musco (ed.), Biblioteca Franciscana II (Palermo: Officina di Studi Medievali, 2007), pp. 849-855.

In questo articolo Rigobon riprende il filo dall'articolo pubblicato in *Momenti di cultura catalana in un millennio* (Atti del VII convegno dell'AISC, Napoli 22-24 maggio 2000) (recensito in *SL* 44 (2004) pp. 137, 206-208) presentando con rigore scientifico le relazioni fra i pochi manoscritti esistenti della *Consolatio Venetorum* ed esponendo il contesto storico dal quale l'opera lulliana deriva. È ben argomentato anche il ruolo che Llull pretendeva avere nell'atavica rivalità tra le due repubbliche marinare italiane.

78) Ripoll Perelló, Maria Isabel, «La Càtedra Ramon Llull», *Llengua & Literatura* 20 (2009), pp. 437-438.

Brevíssim repàs de la trajectòria de la Càtedra des del 2003.

79) Ripoll Perelló, Maribel, «Un episodi desconegut en el procés d'edició de l'obra catalana de Ramon Llull», *Randa. Miscel·lània Gabriel Llopart / 2* 62 (2009), pp. 91-139.

A partir de l'estudi de la relació epistolar entre Marià Aguiló i Bartomeu Muntaner, l'autora remarca la importància que, malgrat haver passat desapercebut, aquest darrer tingué en el lul·lisme mallorquí de la segona meitat del s. XIX, tant per la seva contribució com a catalogador de còdexs com pel projecte d'edició de l'obra catalana de Llull que ja tenia esbossat cap a 1860. L'autora també reivindica l'existència d'un lul·lisme intel·lectual a la Mallorca del XIX.

80) Romano, Marta M.M., «Una bozza de teoria politica nell'*Ars de inventionis* di Raimondo Lullo», *I Francescani e la politica. Atti del Convegno internazionale di studio, Palermo 3-7 Dicembre 2002*, Alessandro Musco (ed.), Biblioteca Franciscana II (Palerm: Officina di Studi Medievali, 2007), pp. 857-876.

Ressenyat a continuació.

81) Rubio Albarracín, Josep Enric, «Ramon Llull com a mite identitari (més ençà de la Renaixença)», *Mirabilia* 5 (2005).

Anàlisi, a través d'una selecció de textos de la primera meitat del segle XX, de l'aprofitament de la figura de Llull en el discurs nacional català bastit a partir de la Renaixença, que l'identifica com un dels mites fundacionals bàsics de la nació.

82) Rubio Albarracín, Josep Enric, «Un *casus* de derecho canónico matrimonial en el primer libro del *Romanç d'Evast e Blaqueria*: una aproximación al texto literario desde el contexto cultural», *Revista de llenguas y literatures catalana, gallega y vasca* 15 (2010), pp. 285-297.

Ressenyat a continuació.

83) Schäfer, Detlef, *Ramon Lull: entre la Bíblia i l'Alcorà. Biografia novel·lada* (Petersberg: Michael Imhof Verlag, 2009), 272 pp.

84) Soler, Albert, «Els manuscrits lul·lians de primera generació», *Estudis romànics* 32 (2010), pp. 179-214.

Ressenyat a continuació.

85) Uckelman, Sara L., «Computing with concepts, computing with numbers: Llull, Leibniz and Boole», *Programs, Proofs, Processes, Proceedings of the 6th Conference on Computability in Europe, 2010, Ponta Delgada, Azores, Portugal, June 30 - July 4, 2010. Lecture Notes in Computer Science*, F. Ferreira, B. Löwe, E. Mayordomo i L.M. Gomes (ed.), vol. 6158 (2010), pp. 427-437.

Ressenyat a continuació.

86) Uriarte Rebaudi, Lía Noemí, «Una aproximación a Raimundo Lulio desde su *Libro de Amigo y Amado*», *Studia Hispanica Medievalia IV. Actas de las V Jornadas Internacionales de Literatura Española Medieval*, Clara Stramiello de Bocchio, Azucena Adelina Fraboshi i Alejandra Rosarossa (ed.) (Buenos Aires, Universidad Católica Argentina, 1999), pp. 117-123.

Aquest treball aprofita amb intel·ligència la bibliografia abastable el 1999 i presenta una visió molt enraonada i precisa del «Llibre d'amic i amat», sense defugir la densitat del pensament que s'amaga darrera de versets aparentment poètics.

87) Vallès i Serra, Rita, «Un amic poc conegut a les Pitiüses», *Interpretant Ramon Llull, l'amic i l'amat* (Palma: Presidència de les Illes Balears, 2010), pp. 19.

Sobre la poca presència de Llull a les Pitiüses.

88) Vega Esquerra, Amador, «La imaginació religiosa en Ramon Llull: una teoria de la oració contemplativa», *Mirabilia* 5 (2005).

Ressenyat a continuació.

89) Villalba i Varneda, Pere, «De arte addiscendi», *Mediaeval Sophia* (2010, jul.-des.), pp. 5-29.

Llicó magistral de l'autor en ocasió de la concessió del doctorat honoris causa a l'Ateneo di Palermo. Breu referència al *De civitate mundi* de Llull (p. 22).

90) Villalba Varneda, Pere, «El princeps en l'*Arbor imperialis* de Ramon Llull», *I Francescani e la politica. Atti del Convegno internazionale di studio, Palermo 3-7 Dicembre 2002*, Alessandro Musco (ed.), Biblioteca Franciscana II (Palermo: Officina di Studi Medievali, 2007), pp. 1109-1138.

L'article si compon principalment de un elenco analític de les obres lullianes que tracten temes polítics, sofermantos particularment su alcunes seccions dell'Arbre de ciència. Le conclusions que trae Villalba rimarcan el rolo particular de Llull come pensatore anche nel campo politico. Dai dati raccolti il beato non sembra distinguere o dare più valore al potere temporale o a quello spirituale, ma indica chiaramente che la società è una sola, con le proprie imperfezioni. La battaglia principale che potrebbe unire le due spade è, secondo Llull, quella contro gli infedeli.

91) von Stuckrad, Kocku, *Locations of knowledge in medieval and early modern Europe: esoteric discourse and western identities*, Brill's studies in intellectual history 186 (Leiden: Brill, 2010), xiv + 242 pp.; Llull 176, 184, 192, 195.

Ressenyat a continuació.

92) Wilkinson, Alexander S., *Iberian Books. Books published in Spanish or Portuguese or on the Iberian Peninsula before 1601 / Libros ibéricos. Libros publicados en español o portugués o en la Península Ibérica antes de 1601* (Leiden / Boston: Brill, 2010), LXX + 830 pp.

Ressenyat a continuació.

III. TESIS I TESINES

93) Buonocore, Eleonora, *A Basic Handbook of Lullian Logic and Its Introduction. Edition and Study of Two Unknown Logical Texts of the Medieval Lullian Tradition: The Nove et Compendiose Introductiones Logice and the Loyca Discipuli Magistri Raymondi Lulli* (Tesi doctoral de la Universitat de Siena, 2009), 424 pp.

Conté edicions de les *Novae et compendiosae introductiones logicae* (Anònim.4), pp. 223-317 i de la *Loyca discipuli magistri Raymondi Lulli* (FD II.8), pp. 318-352.

L'autora situa dues obres lògiques centrals a la tradició pseudolul·liana, la *Logica brevis et nova* i la *Logica parva*, com a obres independentment extretes de les *Novae et compendiosae introductiones logicae*, que així actua com una mena d'Urtext en aquest camp, a pesar de ser la menys difosa de les tres obres. Un quart text, la *Logica* (o *Loyca*) *discipuli*, que, tot i tenir un caire clarament ockamista, es podria situar dins de la mateixa tradició franciscana de voler presentar versions «normalitzades» de la lògica lul·liana utilitzables com a texts escolars. En apèndix l'autora dóna edicions de dues d'aquestes obres, les *Novae et compendiosae introductiones logicae* i la *Loyca discipuli*.

94) Gisbert Calduch, M. Eugènia, *Edició crítica dels llibres III, IV, V, VI i VII del Llibre de meravelles de Ramon Llull* (Tesi doctoral, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2010), pp. 305.

Aquesta tesi ofereix el text crític del *Fèlix* a partir d'una *recensio* completa dels testimonis catalans i occità de l'obra, la qual cosa permet també d'afinar en la proposta de l'*stemma*. L'aparell de variants recull les que són significatives per a la filiació dels manuscrits de les dues branques de la transmissió. La tria del manuscrit de base privilegia la branca beta sobre l'alfa, que és la que havia servit per a les anteriors edicions.

95) Tous Prieto, Francesc, *La forma proverbi en l'obra de Ramon Llull: una aproximació* (Treball fi de màster: Universitat de Barcelona, 2010), 47 pp.

Aquest treball ofereix una anàlisi de la producció proverbial de Llull (*Arbre exemplifical*, *Proverbis de Ramon*, *Proverbis de la Retòrica Nova*) tot posant-la en relació amb altres tipus de formulacions aforístiques que hi ha repartides en un ampli ventall de textos lul·lians, i proposa el sintagma «formes sentencioses» per definir aquesta família textual.